

FÖIÄ ENCICLOPEDIÄ LITERARÄ, *** APARE IN FIECARE LUNÄ DE DOUE-ORI

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria . . . . . 12 coróne
Pentru România și străinătate . . . 17 franci

PROPRIETAR ȘI REDACTOR:

IOAN BACIU
preot.

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de 3 ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; 200 cuvinte 8 cor. și mai sus 10 coróne

TÓMNA.

Ce scurt țin toate-n lume! Ce scurtă fu și vara,
Ea a trecut, cum trece o umbră dulce, séra,
Când sórele e gata se-mbarce pre Ocean,
Când totul pãusézã sub ceriul viorean:
Ce scurt țin toate-n lume! Ce scurtă fu și vara,
Ea a trecut, cum trece o umbră dulce, séra...

O, ani și zile mândre, din leagãn pãn' la mórte
Voi treceți ca o varã, ce trece, iute fórte...
Ca visul, ce-l visézã un suflet înselat,
Ca dulcea'mbrãțișare, ca primul sêrutat:
O, ani și zile mândre, din leagãn pãn' la mórte
Voi treceți ca o varã, ce trece, iute fórte...

Frumósã-i primãvara, când codrul este verde,
Frumósã este vara, când grija ni-se perde
Vedênd rituri — covóre și holdele — aurind
Romantica câmpiã — în bóre flusturând:
Frumósã-i primãvara, când codrul este verde,
Frumósã este vara, când grija ni-se perde...

Ce scurt țin toate-n lume! Ce scurtã-i o junetã —
Și-a nóstrã bãrbãtiã, ce-i varã în vietã!...
Și ne tredim de-odatã, în tómnã, ne trezim,
Vedem, cum cade frunđa — gândim c'o se murim:
Ce scurt țin toate-n lume! Ce scurtã-i și-o junetã
Și-a nóstrã bãrbãtiã — ce-i varã în vietã...

Copii, copii, ai zilei, gustați tot, ce vè place,
Acuși s'apropiã tómnã și frunđa se desface
De ramur și de créngã, rămâne codrul gol,
Și móre ori-ce viatã ca sufletul pre pol:
Copii, copii, ai zilei, gustați tot ce vè place,
Acuși s'apropiã tómnã și frunđa se desface!...

Dar' câtã iarbã crudã, ce pre la sãnți rêsare,
Sermana, nu ajunge a tómnãi salutare,
O taie lata cósã și-o culcã la pãmânt,
Și ea se vestețesce ca omul în mormânt:
O, câtã iarbã crudã, ce pe la sãnți rêsare,
— Sermana, nu ajunge a tómnãi salutare...

Betrãni, cãrunți la plete, gustați a vóstre zile —
In drag vè gustați tómnã cu inimii juvenile:
Pãtrunși fiind la suflet, de-al sorți scump favor,
D'ați fost cruțați de cósã, ce taie așa ușor:
Betrãni, cãrunți la plete, gustați a vóstre zile —
In drag vè gustați tómnã cu inimii juvenile...

Frumósã mai e tómnã îmbelșugatã 'n fructe,
Frumósã-i senectutea, bogatã în vîrtute:
De iarnã n'are fricã plugarul obosit,
De mórte, nu se teme betrãnu-ncãrunțit:
Frumósã mai e tómnã îmbelșugatã 'n fructe,
Frumósã senectutea, bogatã în vîrtute...

*Gustați plugari din robură că mēsa-i încercată,
Gustați bătrâni din fapte cu inima încântată:
Sublimă — așa e tōmma, ce voi vi-oați făcut*

*Că 'n rară ostenitați, lucratați ne-ubruct:
Gustați plugari din robură, că mēsa-i încercată,
Gustați bătrâni din fapte cu inima încântată!*

S. P. Simonu.

IMPORTANȚA SOCIALĂ A RELIGIUNII.

Acești au vădut-o și au înțeles-o înșiși păgânii, cari au considerat totdeauna religiuca de fundament al societății și au condamnat pre ateisii la pedepsa de mōrte, ca vinovați de lesa societate. Dacă inimicii moderni ai religiuca ar ceti puțin aceea ce M. T. Cicero scrie în cărțile sale „*De Legibus*“ și și în alte locuri — despre necesitatea socială a religiuca, ar ave pentru ce se roșacă de rușine. Căm numai ceea-ce scrie marele orator și filosof roman în cartea I *De Legibus* cap. 16 și în cartea II cap. 7.

„Dacă drepturile s'ar constitui prin plebiscitul poporului, prin decretul principilor, prin sentințele judecătorilor, atunci furturile, adulteriele, testamentele falsē ar fi tot atâtea drepturi, supunēnd că ar fi sancționate de sufragiile judecătorilor sau de plebiscitele mulțimeii. Așadar dacă sentințele și poruncile nebunilor au atâtea putere de a rēsturna însăși natura lucrurilor, pentru-ce nu sancționēză ca acele lucruri cari sunt rele și periculōsē, să se rețina de bune și salutari? Sau pentru-că purtând legea se facă drept aceea ce e nedrept, nu va putea să

Lupta contra sloilor de gheață.

„facă ca să fie bine aceea ce e rēu? Dar în adevēr noi nu putem deosebi legea bună de cea rea, decātr în virtutea *normei supreme a naturei*.“ Și fiind-că marele orator a dezvoltat pre larg acest concept; în cart. 2. cap 7 espune care e basa pre care se fundēză principiile, cari conduc natura nōstră la cunoșcerea și practizarea binelui și rēului moral, la care basă trebuie să recurgă toți legislatorii ca să facă legi demne de acest nume, adecă legi juste și înțelepte, în fine espune că fiecare om trebuie să aibă ca normă obligatōre consciința.

„Fiă așadară chiar dela început bine imprimat în mīntea fiecărui cetățan, că Dēii sunt Stăpânii și regenții tuturor lucrurilor, și ceea-ce se întēplă aici, se face

„sub domnia și puterea lor, că dinșii vād cum e fiecare om, ce face, ce cugetă, cu ce afect și pietate se pōrtă față de lucrurile sante, că dinșii trebuie să facă dreptate celor drepti și celor impii, după meritele sau desmeritele lor. Pentru-că dacă în mīntea cetățenilor vor pătrunde aceste maxime, nu vor avea dificultate de a opera contra justiției și adevărului. Cine va nega așadară că atari sentințe sunt folositoare, când va considera cât de multe sunt lucrurile, cari își au firmitatea dela jurământ cât avantajiu aduce sântēnia alianțelor, pre căți i-a reținut dela delictes frica pedēpselor divine, cât de sânt e consorțiul reciproc al cetățenilor, dacă se întrepun Dēii nemuritori de judecatori și martori? Etă că ai preambulul „legei, căci așa il chiamă Platone“

Aceste adevăruri atât de strălucitoare, cunoscute și admise de cei mai mari filosofi ai păgânismului și de școlile lor, se confirmă în modul cel mai evident prin istoria antică și modernă. Până când la un popor a înflorit religiunea, au înflorit și cele mai alese virtuți civile, drepturile cetățenilor au fost respectate, cei răi au fost pedepsiți, pacea s'a conservat în foculariul domestic și în con-

Port țărănesc din Vinerea.

sortiul cetățenesc. Pre când din contră decădând religiunea, sau fiind adulterată de maximele religiunilor false, au decăzut sau de tot sau în parte bunurile societății civile, onestitatea a fost însădiată, familia s'a distrus, jurnimea s'a corupt, proprietățile au fost violate...

Ce deosebire între societatea păgână de pe timpul Romei decădute și corupte, și între societatea creștină ce se forma pre încetul în silențiu în catacumbelor! Un popor însădiat de sânge și de libidine salta și se veselia cu nemoderațiune în amfiteatru la spectacolele gladiatorilor uciși și vergurelor espuse la cele mai înfricoșate insultări, pre când un alt popor se forma la lumina adevăratei religiuni, după codicele Evangheliei, un popor blând, cast, supus superiorilor statului, chiar și când prin cea mai înjustă persecuțiune îl condamnau la mörte, pentru-că era creștin. Și în zilele noastre ce spectaclu ne oferesce societatea, care a apostatat dela D-đeu, dela Isus Cristos, dela Biserica sa? Aerul se imple tot mereu de lamentațiunile atător mane injuriate de fii crudeli, de lamentațiunile atător nevinovați vătējați în cele mai sacre drepturi ale lor de vicleni sau violatori prea puternici, părinți deplâng inočența perdută a fiilor lor, din cauza corupțiunei ambientului social în care sunt obligați a trăi. Estinderea acestor rele amenință cu naufragiu aceea parte atât de lêsă a societății omenesci, care a fost odată nu numai în sine însăși civilă, ci chiar făclia civilizațiunei lumei, așa încât acesta stare de lucruri pune pe cugete chiar pre aceea, cari promovând separațiunea religiunei de societate, au fost autorii atător rele. Acuma mulți dintre acestia đic că trebuie să se repună în onöre religiunea. Dee D-đeu ca se salutăm cât mai curund fericita reîntörccere la sêmțeminte mai bune, dar nu din impetuositate unei înfricări trecătoare, ci din profunda convingere de a fi greșit; cei ce guvernază societatea ar trebui să promoveze reîntörccerea popórelor la religiunea părăsită, nu la o religiune vană chimerică, falsă și imposibilă de a esista, decât döră în visurile fantastice ale celor ce promovează religiunea dătorinței, ci la reala, adevărata și unica religiune, ce a dat-o D-đeu genului omenesc spre mântuirea lui, la aceea, ce domnul Cristos a fundat-o pre pētră nemobilă, și din Roma ca din centrul său, își dilatéză în tótă lumea splendorile sale.

(Va urma).

R ę s p u n s . . .

*Mi-ai scris scrisori nenumărate
Și đici, că n'ai primit răspuns,
Că dragostile înfocate
Din inimă-mi de mult sau dus.*

*Imi scrii de zile dragi și dalbe
Îmi amintesci linistea sēră
Trecute sunt acele tóte,
Căci eu demult te-am dat uitării.*

Teodor Oltean

CĂSĂTORIE ȘI SOCIETATE.

(H. I.)
(Urmare.)

De altcun e grea sörtea femeii, în China încă și în cercurile mai înalte, pentrucă după doctrinele lui Confuciu — auctorul religiunii — bărbaii susțin că femeia nu are drepturi ci numai obligațiuni. Din această cauză sunt foarte lățite legăturile secrete între vergure a căror devisă e: „a nu se mărita mai bine a muri.“

În vëra anului 1858 în Canton atâtea fete s'au sinucis în apă încât a trebuit să se iee sub strictă inspecțiune polițenescă orî ce fiece necăsătorită.

La noi românii încă și astăzi există tirgu de fete pe muntele Găina în comitatul Hunedorei în 11 Iuliu în care și după calendarul vechiu (29 Iuliu) cade serbătoreea apostolilor Petru și Pavel.

Acolo se adună junimea dela Arad și Bihor, unde fetele își due cu sine totă averea mișcătore și o pun spre a fi vödută de tinerii însurăței. Acesta e o datină bine potrivită în atari ținuturi unde din cauza împrejurărilor locali populațiunea locuesce foarte împrășliată.

Modul de a închia căsătorie jelică a remas în us și la sërbi. În 1897 în octomvre s'a dat un cas că trei feciori au răpit deodată trei fete. Dintre părintii păgubiți, unul tata alor doué fete ș'a dat subsecuente bine cuvintarea preste ei, celalalt ș'a redus fata er pe tiner la dat în mâna legii care constatând ca respectivul a vătămât libertatea personală a fetei îl făcu se simtă rigorea legii.

Odiuoră Tarii ruși își alegeau soție dintre 1000 de vergure, dar aceleia mai că nu păreau a fi așa ae pretensive ca profesorița acea americană — cualificată în nenumărate sciințe — care astfel grăi cătră bărbatul sen: „Deja sunt 26000 de secunde de când suntem căsătorii și încă numai de 358 de ori mai sërutat.“ Atata ore nu e mult în 21 ore? Și dacă aceea profesoră ar fi avut cunoșcințe și din geografie ar fi potut sci că sărutarea nu e tocmai un ban internațional.

În orient sunt țeri întregi unde sărutarea nu e în us. În nenumărate ținuturi din India, Birma, China, Iaponia, ba și în Oceanul-pacific pre mai multe insule trăiesc popore cari nu au aceea datină. Sci damele tinere cu ochi de mandulă a zimbi foarte atrăgători dar mai mult nu, mana hindului își stringe pruncul la sin dar nu-l sărută.

Eschimoșii încă trăiesc fără ea, dar dacă totuși atragerea reciprocă s'a desvoltat întru atata încât vine lipsa unei atingeri mai apropiate, își frecă nasurile deolaltă. Medicii încă afirmă că e mai puțin periculösă atingerea nasului decât a buzelor, pentruca în cas de morb infectarea nu trece așa iute dela unul la altul, precum se întimplă acesta la noi.

Oficiul vamal din New-York a interdis sărutarea din motivul că cei aplicați în acel oficiu perdeau ore întregi până ce 2—6 mi de căletori cari debarcau pre țermure îmbrățișau și sărutau pre 8—17 mi de americani iubiți cari îi așteptau acolo. În locurile de debarcare se și află scrise cuvintele: „Aci sărutări se nu se întimple.“ Dar acesta numai amăna esprimarea dorințelor individuali, până când oficiul vamal se apuca de lucrurile sale. De aci încolo se înțelege că e deschis tirgul.

Schmarda în călătoria sa în jurul pământului scrie că orașul Lima din Peru este paradis pentru femei și purgătoriu pentru bărbai, pentrucă acolo se adeverece pe deplin asemănarea ce a făcut'o un scriitor și anume: „Că cel ce se căsătorece din indemn curat primesce soție; cel ce se căsătorece pentru bani are fiece; cel ce face acest paș numai ca se ajungă la poziție socială, câștigă dómna. Soția iubescce, femeia numai stiméză, dómna însë rabdă. Soția e a ta, femeia a casei tale, dómna e a soțietății. Soția e de un cuget cu tine, femeia te ocärmuesce, dómna însë grijescce de tine. Dacă ești morbos soția te îngrijescce, femeia te

cercetéză, dómna seiricesce despre starea ta. Soția ie parte în supërarea ta, femeia din banii tîi, dómna îți ajută a face și dătorii. Dacă mori, soția te plänge, femeia te compatimesce, dómna înse îmbracă haine de doliu.

Alt scriitor astfelu variéză acesta temă: Din fată se face soție, din domnișoră fiece, din damă dómna. Cu soția ne unim în tôte, cu femeia ne liniștim, cu dómna suntem, așa cum... Economia o pörtă soția, casa femeia, tonul îl dă dómna. Cu soția mergem la plimbare, pe fiece o ducem, pe dómna o însoțim. Cu soția încăpem întro chille, fiecei îi trebue chiliă separată, dómnei un despărțemint întreg. Soția astfel im vorbescce „iubite soțiule,“ femeia „domnul meu,“ dómna „auđi d-ta.“ Cu soția trăim liniște sufletescă, cu femeia între valuri (necasuri) mai puține și nu prea însëmnate, cu dómna tot în distracție. Soția se îmbunéză, femeia se lingușescce, dómna își face reproșuri. Cu soția mănecăm dintrun blid, cu femeia din o mănecare, cu dómna posibil că la o masă. Soția își cumpëră vestminte, femeia materie, dómna numai parfiră și vison.

Cânelu matematic.

În Ungaria în anul 1897 s'au închiat 130.281 căsătorii, mai multe s'au închiat de cătră locuitorii orașelor în Septembrie, pentrucă pre economi i-a oprit dela acesta îmbulđala lucrului și lipsa vinului nou.

Aci tot din 10.000 de ómenii 106 păsesc la căsătorie, în Irlanda tot din atătia mai puținii de jumătate (48). În Anglia mese-riășii se căsătorec cam în vristă de 15 ani, comercianții la 27 a., cei ce lucră cu mintea la 31 ani. În Rusia 60 percente dintre mirii sunt sub 25 ani, la noi aceștia fac numai 25%, mai mult de jumătate se căsătorec între 25—30 ani. Mai de tinere se mărită fetele în Ungaria și Rusia unde a treia parte înainte de 20 ani sunt mirese.

În Anglia sunt pe și cam 625 eunumi, astfel ca mai pe fiecare minută din și cade o căsătorie; numărul proceselor de despărțire pe an e cam de 650 dintre cari 91% se sfërșesc cu despărțire. Wilhelm Friedrich regele Prusiei a lăsat să se plătescă dare pentru fiecare fată care a ajuns anul al 21-lea al etăței. În Sparta legile lui Lycurg pretindeau 20 de ani dela fată și 30 dela fecior ca să se pótă căsători, cei cari nu se căsătoreau până aci erau de batjocură. Dercylidas comandantul odată na avut loc să șadă în teatru pentrucă nici un tiner nu s'a sculat seif acă loc. „Tu nai

copii — dăseră ei — cari se potă orecând reînapoia acesta onore."

Nici germanii vechi nu permiteau fetei a-să mărita înainte de-a împleni 20 de ani.

Cel ce strîngea degetul unei fete libere era pedepsit cu 600 denari, cel ce o prindea de braț era pedepsit până la 1200 denari, cel ce o prindea pe din sus de cot, până la 1400 denari, cel ce se atîngea de peptul ei era judecat să plătească 1800 denari. În Bavaria nu a fost așa strictă tractarea cu fetele. Cel ce a rădicat până la genunchi haina unei fete libere plătea ca pedepsă 6 șoldi; cel ce îi rumpea peptenul era pedepsit cu 12 șoldi.

În Calenta în 1890, 36 de doftorițe au înaintat o petițiune la subregele ca prin lege să oprască fiilor sub 14 ani a-să căsători, ceace acolo e în us; dar și la noi sub clima acesta stempărata să întemplă căsătorii premature din cauza amorului neordinat care după Novalis e mut, după greci orb, după Petrarca surd la orî și ce cuvânt al minței, după doctorul Hornel e toc-irai o stare de spital, și totuși acesta putere amărită stăpânește lumea. Alții-l numesc putere de gen care nu scie odiehni, ér poetul nost Eminescu îl definește astfel:

Amorul
E un lung șir pentru durere
Ce mi de lacrimi nui ajung
Și tot mai multe cere.

În Cochinchina fetei de 7 ani îi caută deja soț indianul din America când fata e de 10—11 ani o mărită; la țigani nomadi nu e raritatea a vedea pre femea de 11 ani jucându-se cu pruncul său; în lamaica încă sunt număröse mamele de 12 ani. În Francia codecele lui Napoleon a rădicat etatea căsătoriei fetelor dela 13 la 15 ani în Spania cele mai multe mirese sunt de 14 ani. Fata de hind care până la 16 ani nu sa maritat întră în serviciul bericeii pentrucă a trecut preste etatea maritatului. În Germania însă sunt foarte rari miresele mai tinere de 18 ani.

George Ioan principele prus care a domnit între anii 1571—1598. în vrastă de 55 ani s'a căsătorit a treia oră cu Elisabeta principesa de Anhalt care era de 14 ani, cu care avu 18 fii, ér cu cele două e mai dinainte avd 12.

Imperatul Carol al IV-lea abia își boteza pre fiul său Sigismund și la și fidanțat cu Catalina — fică grofului de Nürnberg dar fidanțerei nu ia urmat căsătoria așteptata pentrucă Sigismund luă mai întâi în căsătorie pre Maria fică lui Ludovic cel mare, după mórtea aceleia pre Barbara Czilley, ér mirésa părăsita infidel de fidanțatul său muri în 1409 în claustru ca călugariță-principésă sub numele de st. Clara.

În America nu se află fată bătrână. În Atlanta oraș în Georgia, judele a croit pedepsă pentru cuvîntul bătrân, dicend că un bărbat sinătos nu se pôte numi bătrân, decât dela 65 ani în sus, ér fata nici atunci, deórece damele trăiesc mai mult ca bărbații. Nici nu îmbătrânesc pe om anii ci indispușețiunea spirituală de unde foarte des se întimplă că fetele se remănă nemăritate ca epistolele „post restante."

După sciitorul frances Devay, bărbatul care se căsătorește în etate de 30 ani își lungesce viața cu 11 ani, cel de 35 ani câștigă 8 ani încă și cel de 40 ani câștigă 5 ani, dar dela 50 ani în sus căsătoria e mai mult o greutate și totuși și aceea ajuge mai mult decât nemica. Numai cât statistica d-lui Devay e suspectă din cauza că d-sa are 9 fete fecióre.

În Peru căsătoria e considerată de o medicină foarte bună în contra disertărilor militare, încât căsătoriile închiate sub durata serviciului militar, societatea le recunoște de legitime chiar și fără binecuvîntarea preotului, deși acolo căsătoria civilă, ca o înștițune de stat e înca necunoscută.

În lumea cultă căsătoria e un medicament recunoscut în contra nervositații. Doctorul Laufenauer scrie că în contra nervositații provenite în urma amintirilor din tinerețe căsătoria a servit nu odată cu medicină radicală, de sine se înțelege inse că acest

afect îl are numai atunci când respectivul ia în căsătorie nu o femeia nervosă ca și el, ci una modestă și cu multă prudență. Pentru bărbații nervosi — lucru hotărit — că a nu se căsători e foarte dăunăcios. Căsătoria pentru fetele nervose e necondiționat o adeverată farmacie.

În statele din Europa pre 1000 bărbați cad femei:

Portugalia	— — — — —	1084	femei
Svedia	— — — — —	1064	"
Norvegia	— — — — —	1060	"
Germania	— — — — —	1051	"
Anglia	— — — — —	1047	"
Austria	— — — — —	1047	"
Elvetia	— — — — —	1041	"
Dania	— — — — —	1035	"
Rusia	— — — — —	1034	"
Hollandia	— — — — —	1022	"
Francia	— — — — —	1018	"
Ungaria	— — — — —	1002	"
Belgia	— — — — —	1001	"
Italia	— — — — —	995	"
Serbia	— — — — —	988	"
România	— — — — —	944	"
Grecia	— — — — —	906	"

În partea sud-vestică a Tirolului și în acel colț unde se mărginesc comitatele Carniolia, Fiume și Zagrab, pre 1000 bărbați vin mai mult ca 1200 femei, dar pre țermurii sud-vestice ai Istriei numai 693 femei, cu excepțiunea lui Ravigno, unde numărul femeilor față de al bărbaților face 1119, de și la nasceri proporția numerică a celor 2 gemeni e foarte apropiată. Excepțiune a făcut comuna Iașiu din comitatul Făgăraș care numără 530 suflete unde în 1896 între cei născuți n'a fost nici o fată.

În Ungaria și Transilvania cele mai puține femei sunt în comitatele Udvarhei, Csik, Szolnok-Doboka, mai multe inse în comitatele: Brașov, Sibiiu, Modrus-Fiume, Trencin, Turoț, Liptau, Sepeșu, Sáros și Torna-Abauj.

Că în Statele-Unite ale Americii-de-nord pe 1000 bărbați cad numai 965 femei, cauza stă în aceea că femeile nu sunt prea aplicate a-și căuta noua patrie din colo de Ocean ca bărbații: În Bosnia încă și consolidarea referințelor sociali arată că numărul femeilor corăspundător cu 100 bărbați s'a ridicat dela 895 la 906. Conscripția făcută în 1896 pe insulele Havai, a arătat că dintre 109,020 suflete numai 36,503 sunt femei nu tocmai 35,5%.

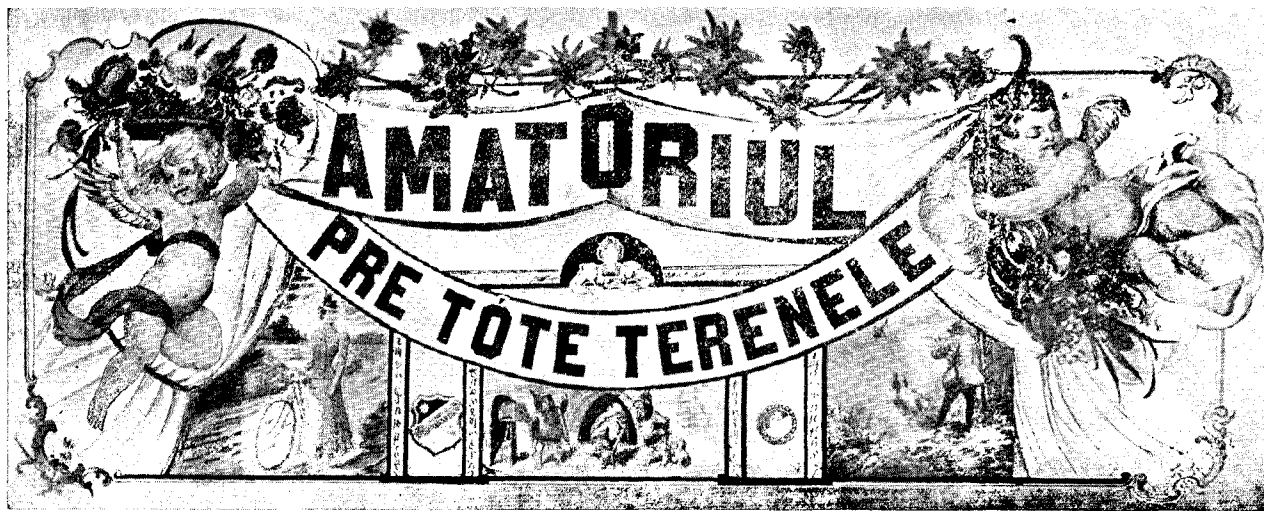
Dintre 39.504 locuitori născuți în centrul insulelor 18.856 sunt femei proporția decî e naturală pentru că numărul sufletelor e aprópe 48%; dar între cei emigrați sunt numai 17.647 femei adecă cu ceva mai mult ca 25,5%.

De óre-ce și în Ungaria se deschid multe cariere științifice pentru dame, cu cari să se potă susține, e instructiv-conspectul care arată câte femei se susțin în America din propria lor putere și cât s'a înmulțit numărul acelorora în decurs de 20 ani;

	au fost	în 1870	iar în 1896
medici	— — —	527	4455
dentisți (medici)	— — —	24	337
advocați	— — —	5	240
oficianți	— — —	414	4875
preoți	— — —	67	1235
ingineri	— — —	—	180
arhitecți	— — —	1	25
pictori și sculptori	— — —	412	11000
scriitori	— — —	159	3000
diuarisți	— — —	35	889
musicanți	— — —	3735	34518
teatraiste	— — —	692	3942
directóre de teátru	— — —	100	634
stenografi	— — —	7	21185
decopietori, secretari	— — —	8016	65018
protocolisti	— — —	—	27777
Suma	.	14194	179309

(Va urma.)

Marga.

Pirografia.

Cetitorul își va eugeta în sine, nă omeni acestia ear ne aduc ceva ne mai auđit sub rubrica „Amatoriului pe tóte terenele” *Pirografia* ce se fie aceea?

Nu te mira tare bunule cetitor căci nu e ceva nou e o tehnică veche cunoscută chiar și la poporul nostru de rind, imă din vechime, fără de ași putea da samă de ea, precum a făcuto această alte popóră mai luminate și mai inaintate în cultură și artă de cât el.

Pirografia este arta de a scrie și desemna, cu stilurī de fer înferbântate în foc.

Lăđile țeranilor nostri romani de prin părțile muntóse numite lăđoie făcute din lodbe de fag și în pistrițate cu trăsuri și figurī rotilate, unele scobite pe lemnul afumat altele arse cu fer în ferbântat încă ne presintă un fel de pirografie deși foarte primitivă.

La alte popóre însă arta pirografică a luat un avânt de înaintare foarte îmbucurător, nu va strica decī dacă și noi vom lua ceva cunoștințe despre aceasta.

Requisitele ce se întrebuințează în pirografie se compun din unele stilurī de fer orī drot piliate la un capăt în diverse forme ear la celalalt capăt provăđute cu măner (manunchiu) de lemn.

Încălditul acestor stilurī se face orī deasupra unei flacără de spirt orī întrun lighean cu cărbuni aprinși.

Stilurile au grosime diferită unele mai grósă altele mai subțirī și altele de tot subțirī cu cele mai grósă se trag liniile cele mai late și cu cele subțirī liniile mai fine, la vîrf însă tóte sunt întro formă ascuțite cam de un milimetru în formă perdișă și nici de cum nu ascuțit ca acul, ascuțitul se face în formă peđisă pentru că ferul cu atât mai tare seși pótă păstra ferbințala, stilu-

rile ascuțite în forma acului perd fórte repede ferbințala și astfel nu se póte lucra cu ele la desemnurile pirografice.

Cine se ocupă cu pirografia trebuie se fie înainte de tóte un desemnator bine deprins căci nu mai așa póte fi în stare de a executa ceva lucru bun și de valóre.

În pirografiă erorile făcute prin tragerea trásurilor nu se mai pot îndrepta, linia odată trasă așa are se ramănă nu se póte nici rade nici șterge cu gama ca la desemn.

Celor-ce nu se pricep bine la desemnat și au plăcerea dea se ocupa cu pirografia lisă recomăndă ca desemnul ce voesc a-l executa mai întâie sel decopieze prin hărtie de copieat (paus papier) apoi la executarea arderei trásurilor cu stilul înferbental să se țină strict după desemn.

Pentru pirografie s'a invēnțat în timpul mai nou și unele aparate cu ajutorul căror se lucră mai cu sporiu și mai perfect așa este aparatul cu electrică alui Ludovig Bernh. apoi aparatul cu bensiună pentru lucrări pirografice. Aparate cu electrică se găsesse la firma Wilhem Riedel I Tegellhoffstrase nr. 7 în Viena și aparate cu bensiună la firma A. Brugger în München Theatinerstrasse.

Lemnul cel mai potrivit pentru pirografie este: lemnul de păr, de paltin, de jugastru de teiu și de plop.

Referitor la alegerea desemnurilor pentru pirografie se recomăndă diletantului a folosi la început numai figurī desemnate în contouri fără umbre, și dacă în acestea s'a deprins și i-a succes de a scóte unele lucrări bine reușite, atunci se încerce cu figurī umbrite, cu arbori, cu înfățișări alegorice și peisajuri.

Pentru mai bună conservarea lemnului și pentru de a-i da o înfățișare mai frumoșă, icónele pirografice se obduc cu o politură scelpiciósă sau numai cu cēră și oleu de terpențină după carī se lustruesc cu o perie aspră.

I. B.

DE ALE POPORULUI.

POESII POPORALE.

Păltinior cu frunza lată
Și cu umbrița rotată,
Lasă-mă sub umbra ta
Se mă iubese cu mândra!
— Ba io ȕeu nu te-oī lăsa
Că te-am mai lăsat odată
Și mi-a picat frunza tótă!
Frunză verde de bobuț
Am avut cu un drăguț

Dar n'am știut ca se-l cruț,
Dar acum de l'aș avea
Tot în brațe l'aș ținea
Și cu drag l'aș seruta!
De m'ar fi mâncat lupi
Până uu știui iubi;
De m'ar fi mâncat mórtea
Pân' nu gustaiu dragostea.

Culese de Iosif Stanca.

Cronica.

Teatru și joc în Brad. Primum spre publicare invitarea la reprezentațiunea teatrală împreună cu dans ce se va aranja Sâmbătă în 16 Septembrie st. v. 1900 în hotelul „Central” din Brad. O parte a venitului curat e destinată pentru fondul „Convictului de la gimnasiul român gr.-or. din Brad. Intrarea: Loc I. 1 fl.; Loc II. 80 cr.; Parter 60 cr.; Copii 30 cr. Inceputul la 7^{1/2} ore seara. Se reprezintă piesa „O scrisoare pierdută,” de I. L. Caragiale.

Școle românești la Seres. La Seres (vil. Salonic), care este centrul unei populațiuni însemnate de Români, s'a permis printr'un ferman imperial deschiderea unei școle primare de băieți și a unei școle primare de fete, precum și a unei școle secundare de băieți.

Somn lung. Din Ploești se scrie, că femeia Stanea C. Dumitrescu a fost găsită dormind acum cincî zile în grădina Grivița. Ea a fost transportată la un spital, fără să se fi deșteplat și acolo își continuă somnul deja de șase zile, fără să pōtă fi deșteplată.

Un nebun asasin. Se telegrafează din Milano, că un anume Giuseppe Maglino, servitorul museului de anticități de-acolo, în acces de nebunie a împușcat pe directorul acestui muzeu, Guidi Seifoni, apoi a început se sdrobească tot ce găsia în cale.

Concert împreună cu joc în Bistrița. Duminică, la 30 Septembrie 1900 meseriașii români din Bistrița vor aranja la otelul central petrecere împreună cu concert și teatru. Venitul curat e destinat în favorul fondului reuniunii meseriașilor români de acolo.

Caritatea. La administrațiunea averilor bisericesci din Șoimuș a mai încurs pentru „Caritatea” următoarele sume:

Transport din nr. 10 . . . cor. 28 bani 61.

Dela Moldovan Ștefan, Șoimuș	30.
„ Flore Parcălab	10.
„ mai mulți	19.
„ Nastasia Baci	1 . . . . .
„ mai mulți	14.
„ Pompeiu Baci, Rutea	1 . . . . .
„ Ștefan Sângeorsan, S.-Georgiul-să.	40.
Suma	124.

Vasile Baci,
curator prim bisericesc.

Bibliografie.

A eșit de sub tipariu și să află de vîndare la tipografia Aurora A. Todoran în Gherla o broșură foarte folositoare, intitulată „Pilde și sfaturi pentru popor” scrise de I. P. Reteganul, o recomandăm cu tōtă caldura publicului nostru cetitor.

Gâcitură de șach

de Valeriu Vîrre.

A se deslega după săritura calului începînd dela silaba cu steluță.

												un																			
				păra,		za		tu				nea		Pe		cu															
			Du		colo		te-oi		bra				da		veci		nul		bî,												
		sté-		a-		ful		Veđi		*Pa		nic		Cu		iu		Dună		am		Carol									
De		nă						fêra		meu		svêrli		reu		Dom						Cân		mai							
rei.		gul		te						ne		de		mea		be		bi!						ei		le-oi		lavî			
un-		fal-		cesc,		nurî		teme						d'ar				Cu				Ale		sdro-		e		tă		plu-	
tur-		O! nu		de		nu		pân		miu						bóm				voi!		te		blând:		tit,		va		rol	
				șur		tă		tu						desc				te				zid		cu		ra,					
Ca		nesc		stea		boiu,		Chiar		lup						riți				piu		O! nu		me		„La		Ca		mea	
gul		Desfă		Cu		la		la						foc				tați				tej		co		Dom		fé		roi,	
Por		rol		res						S.		cu						să		fac						e		A		nul	
				meu		poi						Dați		nă		lup		m		vi						ma!		Căci			
es		e		Dóm-		neđeu		M.		rând!		o		le-oi		Mai		ni						tale							
				a		te		sie						Ro				â		lan						sfăr-					
				Po		și		Dum		de		țari		cru		lor															
												Ce																			

Un câne matematic.

Veđi ilustr. pag. 108
Castel cu câncle seu Sultan adună o mulțime de public la producțiunea lor. Unul din privitori spune o cifră de la 0—10 Castel o repetă cânelui și acesta o spune tare hămăind de a atâtea ori câte unități sunt în ea. Castel înse nu vrea se-și deie pe față secretul, prin care a esoperat cânelui seu Sultan titlul de învățat.

AVIS.

Duminică, la 7 Octombrie a. e. se vor inaugura noiele edificiiuri a caselor parohiale și a școlei conf. gr.-cat. din Șoimuș. Inceputul ceremoniilor religiose se vor începe la 9 ore a. m. Cu acesta ocaziune „Caritatea” reuniune pentru ajutorarea bisericilor și școlilor serace va ținea o adunare generală la carea sperăm, că publicul nostru românesc ce se interesază de progresul și cultura poporului român, nu va pregeta de a participa în număr cât de mare. Ofertele benevole se vor cuita pe cale diaristică.

**POSTA * *
REDACTIEI.**

D-lui Nicolau Pop, preot in Gârceiu. Am dispus ca se țî-se trimită cea ce ai cerut.

D-lui Encescu in Habic. Am primit cele trimmise asupra propunerei ce ne-o faci nu ne putem decide până mai țîrziu.

D-lui Nicolau Hoza, preot in Resița-bănya. Am primit prețul abonamentului, ve mulțămim.

D-lui A. R. Budapesta. Un ideal, se va publica.

PRIMA TIPOGRAFIA ROMÂNEASCĂ

IN

NORD-OSTUL TRANSILVANIEI.

Prețurile sunt foarte moderate.

Comandele se execută prompt și cu acuratețea.

Prin această fac cunoscut onoratului public, cumcă am înființat în Șoimuș (comitatul Bistrița-Năsăud) un stabiliment tipografic provădut cu cele mai bune mijloce tehnice, aranjat după stilul cel mai nou, cu literile cele mai moderne, unde se primesc spre executare :

Tipărituri de bancă,
BILETE DE VISITĂ

Cărți și broșuri,

Foi periodice,

Bilete de logodnă,

Invitări la nuntă,

ANUNȚURI,

Registre,
BILANȚURI,

Compturi,
PREȚURI-CURENTE

Cuverte,

Bilete de inmormântare,

CIRCULARE.

Cu cele mai moderate prețuri.

Tipografia BACIU, Șoimuș.

Tipografia BACIU în Șoimuș
(Sajó-Solymos u. p. Nagy-Sajó).

La administrațiunea foiei
„Revista Ilustrată“
în Șoimuș, u. p. Nagy-Sajó
se află de vânzare :

Cum se fotografăm? — — — —	cor.	1.—
Oglinda inimei poesii de G. Bugnariu —	„	—50
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 ediția de salon — — — — —	„	10.—
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 ediția porală — — — — —	„	5.—
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 semes- trul I, elegant compactată — — —	„	3.—

Portretul metropolitului Șulățiu pe carton de luc — — — — —	cor.	—40
Portretul lui George Barițiu pe car- ton de luc — — — — —	„	—20
Castelul Peleş tablou pe hârtie de luc	„	—30
Novele și schițe de I. P. Retegamii —	„	—70

Toți acei, cari comandă **tóte opurile de mai sus de-odată**, capătă un scădemânt dela prețul indicat.

Administrațiunea.